

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ กรณีศึกษา : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน และองค์การบริหารส่วนตำบลค้อน้อย จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของที่อยู่อาศัย และการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ 2) เพื่อศึกษาการปรับปรุงที่อยู่อาศัย และสาเหตุของการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ 3) เพื่อศึกษาความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัย และสาเหตุที่ความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ 4) เพื่อศึกษาความสามารถของครัวเรือนในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ผลการศึกษาจำแนกตามวัตถุประสงค์การศึกษามี ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 สภาพปัจจุบันของผู้สูงอายุ ที่อยู่อาศัย และการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

1. ข้อมูลเบื้องต้นของผู้สูงอายุและครัวเรือน

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุและครัวเรือน

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เขตที่อยู่อาศัย		
1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอน	186	56.4
1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลค้อน้อย	144	43.6
รวม	330	100.0
2. เพศ		
2.1 ชาย	137	41.5
2.2 หญิง	193	58.5
รวม	330	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. ช่วงอายุ		
3.1 อายุ 60-69 ปี	176	53.3
3.2 อายุ 70-79 ปี	102	30.9
3.3 อายุ 80 ปี ขึ้นไป	52	15.8
รวม	330	100.0
4. ระดับการศึกษา		
4.1 ประถมศึกษา	290	87.9
4.2 มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)	7	2.1
4.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) / ปวช.	5	1.5
4.4 อนุปริญญา / ปวส.	-	-
4.5 ปริญญาตรี	-	-
4.6 สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
4.7 ไม่ได้เรียนหนังสือ	28	8.5
รวม	330	100.0
5. สถานภาพ		
5.1 โสด	7	2.1
5.2 สมรส		
5.2.1 อยู่ด้วยกัน	155	47.0
5.2.2 แยกกันอยู่	13	3.9
5.2.3 ม่าย (เสียชีวิต / หย่า)	155	47.0
รวม	330	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
6. จำนวนบุตร		
6.1 ไม่มีบุตร	13	3.9
6.2 1-2 คน	55	16.7
6.3 3-5 คน	183	55.5
6.4 6-8 คน	68	20.6
6.5 9-11 คน	8	2.4
6.6 12 คน ขึ้นไป	3	.9
รวม	330	100.0
7. จำนวนคนที่อยู่อาศัยในบ้านเดียวกัน (รวมผู้สูงอายุ)		
7.1 1- 4 คน	192	58.2
7.2 5 คน ขึ้นไป	138	41.8
รวม	330	100.0
8. จำนวนผู้สูงอายุที่อาศัยในบ้านเดียวกัน (รวมผู้สูงอายุ)		
8.1 1 คน	166	50.3
8.2 2 คน	144	43.6
8.3 มากกว่า 2 คน	20	6.1
รวม	330	100.0

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
9. สภาพปัจจุบันด้านการทำงาน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
9.1 ยังทำงานมีรายได้	163	49.4
9.1.1 รายได้จากการทำงาน ทำสวน	107	51.2
9.1.2 รายได้จากกรรับจ้าง	26	12.4
9.1.3 รายได้จากเงินบำนาญ	-	-
9.1.4 รายได้จากลูกหลานให้	36	17.2
9.1.5 รายได้จากกรประกอบอาชีพอื่นๆ	40	19.1
9.2 ไม่ได้ทำงาน	167	50.6
9.2.1 รายได้จากเงินบำนาญ	1	0.6
9.2.2 รายได้จากลูกหลานให้	122	69.3
9.2.3 รายได้อื่นๆ เช่น รายได้จากดอกเบี้ยเงินฝาก	53	30.1

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลของผู้สูงอายุและครัวเรือน ในเขตที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขอนจำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 56.4 และรองลงมาองค์การบริหารส่วนตำบลค้อน้อย จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 43.6

ด้านเพศ ผู้สูงอายุเป็นเพศหญิง จำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 58.5 เป็นเพศชาย จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 41.5

ด้านช่วงอายุ ผู้สูงอายุ อายุระหว่าง 60-69 ปี จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมาอายุระหว่าง 70-79 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 30.9 และอายุระหว่าง 80 ปี ขึ้นไป จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8

ด้านระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 290 คน คิดเป็นร้อยละ 87.9 รองลงมาคือ ไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 และ มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1

ด้านสถานภาพ ส่วนใหญ่ สมรส จำนวน 323 คน คิดเป็นร้อยละ 97.9 ในจำนวนที่สถานภาพสมรสมีเป็นมาย (จากการเสียชีวิตหรือหย่า) และอาศัยอยู่ด้วยกัน ในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ จำนวน 155 คน และแยกกันอยู่ จำนวน 13 คน และสถานภาพโสด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.1

ด้านจำนวนบุตร ส่วนใหญ่มีจำนวนบุตร 3-5 คน จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 55.5 รองลงมา มีจำนวนบุตร 6-8 คน จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 20.6 และมีจำนวนบุตร 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 และไม่มีบุตร จำนวน 13 คน คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 (ในจำนวนนี้มีผู้สูงอายุที่ไม่มีบุตร เนื่องจากเป็นโสดจำนวน 7 คน)

ด้านจำนวนคนที่อยู่อาศัยในบ้านเดียวกัน (รวมผู้สูงอายุ) ส่วนใหญ่ ผู้สูงอายุอยู่ในครัวเรือนขนาดเล็ก คือ 1-4 คน จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 58.2 และอยู่ในครัวเรือนขนาดใหญ่ คือ 5 คน ขึ้นไป จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 สอดคล้องกับการศึกษาของ สุทธิชัย จิตพันธ์กุล และคณะ (2544) ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนขนาดเล็ก (ร้อยละ 49.1) มากกว่าอยู่ในครัวเรือนขนาดใหญ่ (ร้อยละ 46.6)

ด้านจำนวนผู้สูงอายุที่อาศัยในบ้านเดียวกัน (รวมผู้สูงอายุ) ส่วนใหญ่มีผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน 1 คน จำนวน 166 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 50.3 รองลงมา มี 2 คน จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 43.6 และมีมากกว่า 2 คน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1

ด้านการทำงาน พบว่า ผู้สูงอายุยังทำงานมีรายได้ จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 49.4 ในจำนวนนี้มีรายได้จากการทำนาทำสวน จำนวน 107 คน มีรายได้จากลูกหลานให้ จำนวน 36 คน รายได้จากการประกอบอาชีพอื่นๆ เช่น จักสาน ค้าขาย จำนวน 40 คน และจากการรับจ้าง 26 คน และผู้สูงอายุที่ไม่ได้ทำงาน จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 50.6 ในจำนวนนี้มีรายได้จากลูกหลานให้ จำนวน 122 คน รายได้จากแหล่งอื่นๆ เช่น ดอกเบี้ยเงินฝาก 53 คน และรายได้จากเงินบำนาญ 1 คน จะเห็นได้ว่าเกือบครึ่งของกลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุ ยังคงทำงานมีรายได้ อาจอธิบายได้ตามที่ สุทธิชัย จิตพันธ์กุล และคณะ (2543) ซึ่งกล่าวถึง การจำแนกช่วงชีวิตออกเป็น 4 ช่วงวัย ว่ามีคนอายุมากกว่า 60 ปี อยู่จำนวนไม่น้อยที่ยังไม่ได้เข้าสู่วัยที่สาม (เป็นวัยที่สามารถอยู่อย่างเป็นอิสระ) แต่คิดอยู่ในวัยที่สอง (วัยผู้ใหญ่หรือวัยทำงาน) เนื่องจากต้องทำงานหาเลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว ผู้สูงอายุในวัยที่สองมักเป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตชนบทและอยู่ในภาคเกษตรกรรม

2. ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4.2 ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันและโรคประจำตัวของผู้สูงอายุ

ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวัน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. โรคประจำตัว		
1.1 ผู้สูงอายุมีโรคประจำตัว	138	41.8
1.2 ผู้สูงอายุไม่มีโรคประจำตัว	192	58.2
รวม	330	100.0
1. รวมคะแนนดัชนีบาร์เชลเดีแอล		
1.1 ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม (12 คะแนนขึ้นไป)	318	96.4
1.2 ผู้สูงอายุกลุ่มติดบ้าน (5-11 คะแนน)	10	3.0
1.3 ผู้สูงอายุกลุ่มติดเตียง (0-4 คะแนน)	2	.6
รวม	330	100.0
2. ความสามารถในการมองเห็น		
2.1 มองไม่เห็น	3	.9
2.2 สายตาสั้นหรือยาวต้องใช้แว่นสายตาช่วย	118	35.8
2.3 สายตาเป็นปกติไม่ต้องใช้เครื่องมือช่วย	209	63.3
รวม	330	100.0
3. ความสามารถในการได้ยิน		
3.1 หูหนวก ไม่ได้ยินเลย	-	-
3.2 หูตึง ต้องพูดเสียงดังจึงจะได้ยิน หรือต้องใช้เครื่องมือช่วย	48	14.5
3.3 การได้ยินเป็นปกติ	282	85.5
รวม	330	100.0

จากตารางที่ 4.2 ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันและโรคประจำตัวของผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ไม่มีโรคประจำตัว จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 58.2 มีโรคประจำตัวจำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 โรคประจำตัวของผู้สูงอายุ ได้แก่ โรคความดันโลหิตสูงมากที่สุด (55 คน) รองลงมาคือโรคเบาหวาน (35 คน) โดยส่วนใหญ่ในกลุ่มที่เป็นโรคเบาหวานเป็นโรคความดันโลหิตสูงด้วย นอกจากนี้ ผู้สูงอายุมีโรคประจำตัว คือ โรคปวดตามข้อ โรคเก๊าท์ โรคหัวใจ โรคกระเพาะ และโรคไต เป็นต้น

ด้านภาพรวมของคะแนนดัชนีบาร์เชลเอดีแอลซึ่งแสดงถึงความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มติดสังคมคือผู้สูงอายุซึ่งสามารถช่วยเหลือตัวเองได้อย่างดี (12 คะแนนขึ้นไป) จำนวน 318 คน คิดเป็นร้อยละ 96.4 กลุ่มติดบ้านซึ่งสามารถช่วยเหลือตัวเองได้บ้าง แต่ต้องการความช่วยเหลือในกิจวัตรประจำวัน (5-11 คะแนน) จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 และกลุ่มติดเตียงซึ่งไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ (0-4 คะแนน) จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6 ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุอาจจะมีผลต่อการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุซึ่งสามารถช่วยเหลือตัวเองได้อย่างดีน่าจะไม่ต้องมีการปรับปรุงที่อยู่อาศัยเหมือนผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้บ้างหรือช่วยเหลือไม่ได้เลย

ด้านความสามารถในการมองเห็น พบว่า ส่วนใหญ่สายตาเป็นปกติไม่ต้องใช้เครื่องมือช่วย จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 รองลงมาคือ สายตาสั้นหรือยาวต้องใช้แว่นสายตาช่วย จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 35.8 และมองไม่เห็น จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9

ด้านความสามารถในการได้ยิน พบว่าส่วนใหญ่การได้ยินปกติ จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 85.5 รองลงมาหูตึง ต้องพูดเสียงดังจึงจะได้ยินหรือต้องใช้เครื่องมือช่วย จำนวน 48 คน คิดเป็น ร้อยละ 14.5

3. รูปแบบของที่อยู่อาศัย และสภาพปัจจุบันของการอยู่อาศัย

3.1 รูปแบบของที่อยู่อาศัย

3.1.1 รูปแบบที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4.3 รูปแบบวัสดุของที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

รูปแบบวัสดุของที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. บ้านเดี่ยวชั้นเดียว		
ไม้	10	3.0
ปูนทั้งหลัง	51	15.5
2. บ้านเดี่ยวใต้ถุนเตี้ย		
ไม้	22	6.7
ปูนทั้งหลัง	1	0.3
3. บ้านเดี่ยวใต้ถุนสูง		
ไม้	52	15.8
ปูนทั้งหลัง	0	0.0

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

รูปแบบวัสดุของที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. บ้านเดี่ยว 2 ชั้น		
ไม้	15	4.5
ครึ่งไม้ครึ่งปูน	177	53.6
ปูนทั้งหลัง	2	0.6
รวม	330	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า แบบบ้านและลักษณะภายนอกของบ้านที่ผู้สูงอายุอยู่อาศัยจำแนกได้ดังนี้ อาศัยอยู่ในบ้านเดี่ยวชั้นเดียว จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 โดยมีลักษณะเป็นบ้านปูน 51 หลัง บ้านไม้ 10 หลัง

ภาพที่ 4.1 แสดงบ้านเดี่ยวชั้นเดียวบ้านปูน

ภาพที่ 4.2 แสดงบ้านเดี่ยวชั้นเดียวบ้านไม้

อาศัยอยู่ในบ้านเดี่ยวใต้ถุนเตี้ย (ความสูงไม่เกิน 1.5 เมตร) จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 โดยมีลักษณะเป็นบ้านปูน 1 หลัง บ้านไม้ 22 หลัง

ภาพที่ 4.3 แสดงบ้านเดี่ยวใต้ถุนเตี้ยบ้านไม้

ภาพที่ 4.4 แสดงบ้านเดี่ยวชั้นเดียวบ้านปูน

อาศัยอยู่ในบ้านเดี่ยวใต้ถุนสูง (ความสูงเกิน 1.5 เมตร) จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8 โดยมีลักษณะเป็นบ้านไม้ ทั้งหมด

ภาพที่ 4.5 แสดงบ้านเดี่ยวใต้ถุนสูงบ้านไม้

ภาพที่ 4.6 แสดงบ้านเดี่ยวถุนสูงบ้านไม้กิ่งปูน (ชั้นล่างเป็นปูน)

อาศัยอยู่ในบ้านเดี่ยว 2 ชั้น จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 58.7 โดยมีลักษณะเป็นบ้านครึ่งปูนครึ่งไม้ 177 หลัง บ้านไม้ 15 หลัง และปูนทั้งหลัง จำนวน 2 หลัง

ภาพที่ 4.7 แสดงบ้านเดี่ยว 2 ชั้น บ้านปูน

ภาพที่ 4.8 แสดงบ้านเดี่ยว 2 ชั้น ครึ่งปูนครึ่งไม้

วัสดุที่ใช้สร้างบ้านสะท้อนให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจ การป้องกันความร้อนและการระบายอากาศเท่านั้นซึ่งเป็นสภาพที่เป็นอยู่เกี่ยวกับลักษณะบ้านของผู้สูงอายุในชนบทที่ยังไม่มีการนำเสนอในด้านนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงรูปแบบที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุและชั้นที่ใช้เป็นที่นอน

ที่	รูปแบบบ้าน	ชั้นที่เป็นที่นอน		รวม (หลัง)	ร้อยละ
		ชั้นล่าง	ชั้นบน		
1	บ้านเดี่ยวชั้นเดียว	61	-	61	18.5
2	บ้านเดี่ยวใต้ถุนเดี่ยว	-	23	23	7.0
3	บ้านเดี่ยวใต้ถุนสูง	27	25	52	15.8
4	บ้านเดี่ยว 2 ชั้น	165	29	194	58.8
5	ทาวน์เฮาส์ ตึกแถว	-	-	-	-
	รวม	253	77	330	100

จากตารางที่ 4.3 และ 4.4 พบว่า รูปแบบที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่เป็นแบบ บ้านเดี่ยว 2 ชั้น จำนวน 194 หลัง คิดเป็นร้อยละ 58.8 รองลงมาเป็นแบบบ้านเดี่ยวชั้นเดียว จำนวน 61 หลัง คิดเป็นร้อยละ 18.5 แบบบ้านเดี่ยวใต้ถุนสูง จำนวน 52 หลัง คิดเป็นร้อยละ 15.8 และบ้านเดี่ยวใต้ถุนเดี่ยว จำนวน 23 หลัง คิดเป็นร้อยละ 7.0 สอดคล้องกับการศึกษาของ นภาพร ชโยวรรณ และจอห์น โนเคล (2539) ที่ว่าผู้สูงอายุในชนบทส่วนใหญ่อยู่บ้านในลักษณะยกพื้นสูงซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวทางกายของผู้สูงอายุ แต่เมื่อพิจารณาชั้นที่ใช้เป็นที่นอน พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านชั้นเดียว ชั้นล่างหรือชั้นใต้ถุนเป็นห้องนอน จำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 76.6 และอาศัยอยู่ในบ้านเดี่ยวใต้ถุนเดี่ยว และอาศัยบนชั้น 2 (ซึ่งต้องขึ้นบันได) เป็นที่นอน จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 อาจกล่าวได้ว่า ด้วยวัยที่สูงขึ้นทำให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ย้ายห้องนอนลงมาอยู่ในชั้นล่างของบ้านเพื่อความสะดวกในการเคลื่อนไหวเพราะขึ้น-ลงบันไดลำบาก คำตอบนี้จะชัดเจนขึ้นเมื่อพิจารณาด้านการปรับปรุงและความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

สภาพการอยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมอาจเป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุในผู้สูงอายุ และนำไปสู่ภาวะทุพพลภาพได้ สภาพที่อยู่อาศัยที่ไม่เหมาะสมก็เป็นปัจจัยสำคัญเช่นเดียวกัน (Jitapunkul S., et al 1998; 81: 233-42) มอนโกเมอรี (Montgomery, 1972 อ้างถึงใน วรวรรณ นิตยงกช, 2541 : 48) ได้กล่าวถึง การออกแบบบ้านสำหรับผู้สูงอายุว่า บ้านควรมีชั้นเดียว และไม่ควรจะมีพื้นต่างระดับหรือบันได และไม่ควรจะมีธรณีประตู สิ่งเหล่านี้มีแนวโน้มจะสกัดกั้นการเคลื่อนที่ของผู้สูงอายุ และเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุ หรือพื้นชั้นล่างสามารถเปลี่ยนมาเป็นห้องนอนหรือห้องน้ำ และสามารถช่วยลดความจำเป็นในการใช้บันไดได้ ซึ่งจากตารางที่ 4.3 ทำให้ทราบว่าผู้สูงอายุและครัวเรือนตระหนักในเรื่องนี้จึงสะท้อนออกมาในลักษณะทางกายภาพชั้นที่ผู้สูงอายุใช้เป็นที่นอน

3.1.2 ระยะเวลาการอยู่อาศัยและกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4.5 แสดงระยะเวลาการอยู่อาศัยและกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

ระยะเวลาการอยู่อาศัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระยะเวลาในการอยู่อาศัย		
ไม่เกิน 1 ปี	4	1.2
1-10 ปี	21	6.4
11-20 ปี	33	10.0
21-30 ปี	63	19.1
31 ปี ขึ้นไป	209	63.3
รวม	330	100.0
กรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย		
เป็นของผู้สูงอายุหรือคู่สมรส	288	87.3
เป็นของบุตรหลาน	38	11.5
เป็นของญาติพี่น้อง	2	.6
เป็นของบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ญาติ	2	.6
รวม	330	100.0

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ด้านระยะเวลาในการอยู่อาศัย ส่วนใหญ่มีระยะเวลา 31 ปีขึ้นไป จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 63.3 รองลงมาคือ 21-30 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1 และ 11-20 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0

ด้านกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่เป็นของผู้สูงอายุหรือคู่สมรส จำนวน 288 คน คิดเป็นร้อยละ 87.3 รองลงมาคือ เป็นของบุตรหลาน จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 และเป็นของญาติพี่น้อง และเป็นของบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ญาติในจำนวนที่เท่ากัน คือ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6 การเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยแสดงถึงความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุซึ่งจะเป็นหลักประกันว่าผู้สูงอายุจะมีบ้านอยู่อาศัยในช่วงบั้นปลายของชีวิต อย่างไรก็ตามระยะเวลาในการอยู่อาศัยภายในบ้านก็บ่งบอกถึงความทรุดโทรมของตัวบ้านและอาจจะไม่สะดวกสำหรับผู้สูงอายุเหมือนกับเมื่อครั้งยังอยู่ในวัยอื่นๆ แต่อีกนัยหนึ่งเนื่องจากระยะเวลาในการอยู่อาศัยที่ยาวนานทำให้ผู้สูงอายุมีความเคยชินกับบ้านที่อยู่อาศัยจนไม่ได้เห็นว่าสภาพที่ไม่เหมาะสมหลายประการสำหรับผู้สูงอายุเป็นปัญหาในการอยู่อาศัยของคน

3.2 สภาพปัจจุบันของการอยู่อาศัย

3.2.1 ห้องครัวและพื้นที่รับประทานอาหารเช้าของผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4.6 แสดงสภาพปัจจุบันของห้องครัวและพื้นที่รับประทานอาหารเช้าของผู้สูงอายุ

สภาพปัจจุบันของการอยู่อาศัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความสามารถในการประกอบอาหาร		
ทำเองไม่ได้	27	8.2
ทำเองได้	303	91.8
รวม	330	100.0
ที่ตั้งของห้องครัวและพื้นที่รับประทานอาหารเช้า		
อยู่ภายในบ้าน	237	71.8
อยู่ภายนอกตัวบ้าน	93	28.2
รวม	330	100.0
ลักษณะพื้นที่รับประทานอาหารเช้า		
นั่งกับพื้น	226	68.5
มีโต๊ะรับประทานอาหารเช้า	104	31.5
รวม	330	100.0

จากตารางที่ 4.6 ด้านความสามารถในการประกอบอาหาร พบว่า ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุสามารถประกอบอาหารเองได้ จำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 91.8

ด้านที่ตั้งของห้องครัวและพื้นที่รับประทานอาหารเช้า พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ภายในบ้าน จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 71.1 และอยู่ภายนอกตัวบ้าน จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2

ด้านลักษณะพื้นที่รับประทานอาหารเช้าส่วนใหญ่ พบว่า นั่งรับประทานอาหารเช้ากับพื้น จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 68.5 และมีโต๊ะรับประทานอาหารเช้า จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5

จากการที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังประกอบอาหารได้ด้วยตนเอง ดังนั้นพื้นที่เตรียมอาหารจึงมีความสำคัญต่อผู้สูงอายุ ตำแหน่งของห้องครัวอยู่ภายในบ้านแสดงความสะดวกในการถึงการเข้าถึง ส่วนสภาพการนั่งรับประทานอาหารเช้า พบว่า ส่วนใหญ่ยังนั่งรับประทานอาหารเช้ากับพื้น ซึ่งอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการลุก-นั่งของผู้สูงอายุที่มีปัญหาเรื่องข้อ และผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหว อย่างไรก็ตามเมื่อสอบถามเกี่ยวกับการปรับปรุงและความต้องการปรับปรุงห้องครัว และพื้นที่รับประทานอาหารเช้า มีการกล่าวถึงการปรับปรุงต่อเติมให้ดีขึ้น แต่มีการกล่าวถึงความต้องการโต๊ะรับประทานอาหารเช้าเพื่อความ

สะดวกในการเคลื่อนไหวน้อยมาก อาจกล่าวได้ว่าผู้สูงอายุไม่ได้เห็นว่าการนั่งรับประทานอาหารกับพื้น เป็นอุปสรรคในการดำเนินชีวิต

3.2.2 ห้องน้ำของผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4.7 แสดงสภาพปัจจุบันของห้องน้ำของผู้สูงอายุ

สภาพปัจจุบันของการอยู่อาศัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ความสามารถในการใช้ห้องน้ำ		
ช่วยตัวเองไม่ได้	6	1.8
ทำเองได้บ้าง แต่ต้องการความช่วยเหลือ	18	5.5
ช่วยเหลือตัวเองได้ดี	306	92.7
รวม	330	100.0
ที่ตั้งของห้องน้ำ		
อยู่ภายนอกตัวบ้าน	221	67.0
อยู่ภายในบ้าน	109	33.0
รวม	330	100.0
ลักษณะของห้องอาบน้ำและห้องส้วม		
แยกกันคนละห้อง (แยกประตู)	61	18.5
รวมอยู่ในห้องเดียวกัน	269	81.5
รวม	330	100.0
วิธีอาบน้ำ		
ตักอาบ	323	97.9
ฝักบัว	7	2.1
รวม	330	100.0
ชนิดของส้วม		
นั่งราบ (นั่งสูง)	58	17.6
นั่งยอง	272	82.4
รวม	330	100.0

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

สภาพปัจจุบันของการอยู่อาศัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ราวจับช่วยการทรงตัว		
ไม่มีราวจับ	304	92.2
มีราวจับ		
ทำขึ้นเองโดยใช้วัสดุที่หาได้	12	3.6
ใช้ราวจับสำเร็จที่มีขาย	14	4.2
รวม	330	100.0

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ด้านความสามารถในการใช้ห้องน้ำ ส่วนใหญ่ช่วยเหลือตัวเองได้ดี จำนวน 306 คน คิดเป็นร้อยละ 92.7 ต้องการความช่วยเหลือบางครั้ง จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 และช่วยเหลือตัวเองไม่ได้เลย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8

ด้านที่ตั้งของห้องน้ำ พบว่า อยู่ภายนอกตัวบ้าน จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 67.0 อยู่ในตัวบ้าน จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0 จากผลการศึกษาที่ผ่านมาของ นภาพร ชโยวรรณ และจอห์น โนเดล (2539) ที่พบว่า ร้อยละ 46 ของผู้สูงอายุที่มีส้วมภายในบ้าน แต่สัดส่วนที่มีส้วมภายในบ้านของผู้สูงอายุในชนบทต่ำกว่าเมืองมาก ซึ่งผลการศึกษาเป็นไปในทางเดียวกันคือผู้สูงอายุในพื้นที่ทำการศึกษามีส่วนใหญ่มีส้วมอยู่นอกบ้าน (ร้อยละ 67.0)

ด้านลักษณะของห้องอาบน้ำและห้องส้วม พบว่า ส่วนใหญ่รวมอยู่ในห้องเดียวกัน จำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 81.5 และแยกกันคนละห้อง 61 คน คิดเป็นร้อยละ 18.5 ด้านลักษณะของห้องอาบน้ำและห้องส้วมที่รวมอยู่ในห้องเดียวกัน ไม่ได้แยกพื้นที่มีลักษณะอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวของผู้สูงอายุ หากพื้นที่ในห้องน้ำ เปียกและลื่น

ด้านวิธีอาบน้ำ พบว่า ส่วนใหญ่ใช้วิธีชักอาบ จำนวน 323 คน คิดเป็นร้อยละ 97.9 ที่เหลือใช้ฝักบัวในการอาบน้ำ

ด้านชนิดของส้วม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นส้วมแบบนั่งยอง จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 82.4 และเป็นแบบนั่งราบ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 17.6 ซึ่งเมื่อเทียบกับลักษณะของโถส้วมที่เหมาะสม (ไทรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ, 2548) สำหรับผู้สูงอายุควรเป็นแบบนั่งราบหรือนั่งสูง เนื่องจากผู้สูงอายุมักจะมีปัญหาเรื่องข้อต่อต่างๆ และสะดวกสำหรับผู้สูงอายุที่มีปัญหาด้านการเคลื่อนไหว แต่จากผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็น โถส้วมแบบนั่งยอง ซึ่งเป็นสภาพปัจจุบันที่น่าจะเป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวของผู้สูงอายุ และอาจนำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุในผู้สูงอายุจากการก้าวพลาดหรือตกจากโถส้วมแบบนั่งยองได้

ด้านราวจับช่วยการทรงตัว พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีราวจับในห้องน้ำ จำนวน 304 คน คิดเป็นร้อยละ 92.2 และมีราวจับในห้องน้ำ 26 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8 ในจำนวนห้องน้ำที่มีราวจับ จำแนกเป็นราวจับที่ทำขึ้นเองโดยใช้วัสดุที่หาได้ เช่น ท่อเหล็ก ไม้ จำนวน 12 คน และใช้ราวจับสำเร็จรูปที่มีขายจำนวน 14 คน เมื่อเทียบกับหลักการออกแบบที่เหมาะสมของ ลอว์ตัน (Lowton, M.P.1975: 54 อ้างถึงใน วรวรรณ นิตบงกช 2541: 60) กล่าวถึงหลักการออกแบบบ้านพักสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งสนองความต้องการทางด้านความปลอดภัย ห้องอาบน้ำเป็นพื้นที่ที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้มากที่สุด ควรมีที่จับ (Grab Bar) ในห้องน้ำ โดยเฉพาะตรงฝักบัว และที่อาบน้ำ และข้อเสนอแนะในการออกแบบสำหรับผู้สูงอายุของ ไตรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ (2548) เกี่ยวกับห้องน้ำว่า ระดับพื้นภายในและพื้นภายนอกเท่ากัน มีราวจับขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 4 ซม. ที่สามารถเดินได้ทั่วห้องน้ำ สวมเป็นแบบนั่งราบหรือนั่งสูง จะเห็นได้ว่าสภาพปัจจุบันของห้องน้ำและอุปกรณ์ในห้องน้ำของผู้สูงอายุในพื้นที่ทำการศึกษายังห่างไกลจากลักษณะที่ควรจะเป็นอยู่มาก สาเหตุน่าจะเกิดจากการที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ (ร้อยละ 96.4) ยังสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ดี

3.2.3 ห้องนอนของผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4.8 แสดงสภาพปัจจุบันของห้องนอนของผู้สูงอายุ

สภาพปัจจุบันของการอยู่อาศัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ลักษณะการใช้ห้องนอนร่วมกับบุคคลอื่นภายในบ้าน		
นอนคนเดียว	138	41.8
นอนร่วมกับคนอื่นในบ้าน	192	58.2
รวม	330	100.0
ลักษณะห้องนอน		
มีห้องนอนเป็นสัดส่วน (เป็นห้องมีประตู หรือผนัง ทั้ง 4 ด้าน)	161	48.8
มีห้องนอนไม่เป็นสัดส่วน (โล่งต่อกับพื้นที่อื่น หรือกั้นบางส่วน)	169	51.2
รวม	330	100.0
ลักษณะการนอน		
นอนกับพื้น (มีฟูกปูราบกับพื้น)	221	67.0
นอนบนเตียง		
เตียงเดี่ยวเล็ก (นอน 1 คน)	37	11.2
เตียงเดี่ยวใหญ่ (นอน 4 คนหรือมากกว่า)	72	21.8
รวม	330	100.0

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

สภาพปัจจุบันของการอยู่อาศัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การปรับอากาศในบริเวณนอน		
ไม่มีอุปกรณ์ระบายอากาศ	8	2.4
พัดลม	317	96.1
เครื่องปรับอากาศ	5	1.5
รวม	330	100.0

จากตารางที่ 4.8 ด้านลักษณะการใช้ห้องนอนร่วมกับบุคคลอื่นภายในบ้าน พบว่า ส่วนใหญ่มีการใช้ห้องนอนร่วมกับบุคคลอื่นในบ้าน จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 58.2 และนอนคนเดียว 138 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8

ด้านลักษณะของห้องนอน พบว่า ส่วนใหญ่ห้องนอนเป็นแบบไม่เป็นสัดส่วน (โล่งต่อกับพื้นที่อื่นหรือกั้นบางส่วน) จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 51.2 และมีห้องนอนเป็นสัดส่วน (เป็นห้องมีประตูหรือผนัง ทั้ง 4 ด้าน) จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8

ด้านลักษณะการนอน พบว่า ส่วนใหญ่นอนกับพื้น (มีพูกปูราบกับพื้น) จำนวน 221 คน คิดเป็นร้อยละ 67.0 และนอนบนเตียง จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 33.0 ในจำนวนนี้จำแนกเป็น นอนเตียงเดี่ยวเล็ก 37 คน และนอนเตียงเดี่ยวขนาดใหญ่ 72 คน

ด้านระบบช่วยการระบายอากาศในบริเวณนอน ส่วนใหญ่มีพัดลม จำนวน 317 คน คิดเป็นร้อยละ 96.1 ไม่มีเครื่องช่วยระบายอากาศ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 และมีระบบปรับอากาศ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5

เมื่อเปรียบเทียบกับการศึกษาของ ลอว์ตัน (Lowton, M.P.1975: 54 อ้างถึงใน วรวรรณ นิตบงกช 2541: 60) กล่าวถึง ลักษณะของห้องนอนของผู้สูงอายุว่า เป็นห้องที่ใช้มากที่สุดจึงควรมีความเป็นส่วนตัวมากที่สุด ควรแยกเป็นสัดส่วนจากห้องอื่นๆ ห้องนอนไม่ควรเล็กเกินไป และควรที่จะเป็นห้องที่ส่งเสริมกำลังใจและให้ความหวัง ด้วยหน้าต่างและการมองเห็นทิวทัศน์ เพียงควรจะสามารถเคลื่อนย้ายได้ในบางโอกาส และไม่ควรอยู่ในมุมใดมุมหนึ่ง ห้องนอนควรมีพื้นที่สำหรับโทรทัศน์ ผู้ที่อยู่เป็นคู่ควรมีพื้นที่สำหรับเตียงคู่ และไตรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ (2548) ได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการออกแบบสภาพแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุ ได้กล่าวถึงการออกแบบห้องนอนว่า หน้าต่างควรมองเห็นทิวทัศน์ภายนอก เตียงนอนควรมีความยาวไม่น้อยกว่า 180 ซม. และมีพื้นที่ว่าง 90 ซม. รอบเตียง รอบเตียง 3 ด้านไม่ควรมูมอับ ควรมีพื้นที่สำหรับเตียงคู่ เตียงนอนควรมีที่โถงน้ำ หัวเตียงควรมีโทรศัพท์ และสัญญาณฉุกเฉิน ระดับของเตียงสูง 40 ซม. มีแสงสว่างสำหรับการอ่านหนังสือ มีการระบายอากาศที่ดี พื้นห้องใช้สีสว่าง นุ่ม และบำรุงรักษาง่าย ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การนอนของผู้สูงอายุไม่ได้มีความ

เป็นส่วนตัวมากนัก เนื่องจากกว่าครึ่ง (ร้อยละ 58.2) ใช้ห้องนอนหรือบริเวณนอนร่วมกับบุคคลอื่นในบ้านและมีห้องนอนไม่เป็นสัดส่วน (ร้อยละ 51.2) นอกจากนี้สุขลักษณะในการนอน ยังพบว่า ส่วนใหญ่นอนกับพื้นโดยมีมีพูกปูราบกับพื้น (ร้อยละ 67.0) ซึ่งไม่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุที่อาจจะมีปัญหาด้านการเคลื่อนไหว

ตารางที่ 4.9 แสดงบริเวณพื้นที่ที่ผู้สูงอายุใช้สำหรับพักผ่อนสามารถสรุปตามลำดับได้ดังนี้

ลำดับ	บริเวณพื้นที่ที่ผู้สูงอายุใช้สำหรับพักผ่อน	จำนวน (คน)
1	ใต้ถุนบ้าน	49
2	ภายในบริเวณบ้าน	47
3	บริเวณหน้าบ้าน	36
4	ใต้ร่มไม้ ทุ่งนา	31
5	ระเบียงหน้าบ้าน ช้างบ้าน	21
6	บ้านเพื่อน ญาติ วัด	12

จากตารางที่ 4.9 พบว่า บริเวณที่ผู้สูงอายุใช้ในการพักผ่อนช่วงเวลากลางวัน ได้แก่ บริเวณใต้ถุนบ้าน ภายในบริเวณบ้าน บริเวณหน้าบ้าน ใต้ร่มไม้ ทุ่งนา ระเบียงหน้าบ้าน ช้างบ้าน บ้านเพื่อน บ้านญาติ และวัด ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ภายในบ้านและบริเวณบ้าน

จากการศึกษา พบว่า มีผู้สูงอายุส่วนหนึ่งที่ช่วงเวลากลางวันไม่ได้พักผ่อนในบริเวณบ้านของตนสอดคล้องกับการศึกษาของ จิระภา ศรีคำ (2545) ซึ่งพบว่า ผู้สูงอายุใช้เนื้อที่สำหรับกิจกรรมเรียงตามลำดับพื้นที่ที่มีการใช้จากมากไปหาน้อย คือ ภายในห้องพักอาศัย โถงทางเดินของอาคาร ด้านข้างหรือระหว่างอาคาร ตลาด ใต้ถุนอาคาร และสนามกีฬา ดังนั้น สถานที่พักผ่อนภายในชุมชนก็เป็นสิ่งที่ควรพิจารณาประการหนึ่งสำหรับการจัดพื้นที่หรือสภาพแวดล้อมภายในชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์ที่ 2 การปรับปรุงที่อยู่อาศัย และสาเหตุของการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

1. การปรับปรุงที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4.10 แสดงการปรับปรุงที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ

ที่	การปรับปรุงที่อยู่อาศัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ไม่มีการปรับปรุง	173	52.4
2	มีการปรับปรุง	157	47.6
	รวม	330	100.0

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ที่ผ่านมาไม่มีการปรับปรุงที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 52.4 และมีการปรับปรุงที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 47.6

2. สาเหตุของการปรับปรุงที่อยู่อาศัย

ตารางที่ 4.11 แสดงความถี่และวิธีการปรับปรุงที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ

ที่	บริเวณที่ปรับปรุง	ความถี่ (คน)	ร้อยละ	วิธีการปรับปรุง		
				จ้างช่าง	ช่วยกันใน ครอบครัว	อื่นๆ เช่น หน่วยงาน ช่วย
1	ห้องน้ำ	28	15.5	24	4	-
2	ห้องนอน	23	12.7	20	2	-
3	ห้องครัว	15	0.6	-	1	-
4	พื้นที่อื่น ๆ เช่น ส่วนพักผ่อน มุขหน้าบ้าน	129	71.3	108	14	-

จากตารางที่ 4.11 เนื่องจากการตอบคำถามในภาพรวม ผู้สูงอายุไม่สะดวกในการลำดับการปรับปรุงที่อยู่อาศัยในช่วงที่ผ่านมา ดังนั้น จึงใช้วิธีแจกแจงความถี่บริเวณที่มีการปรับปรุง พบว่า พื้นที่ที่มีการปรับปรุงมากที่สุดได้แก่ พื้นที่อื่นๆ เช่น ส่วนพักผ่อน มุขหน้าบ้าน ต่อเติมข้างบ้าน ซ่อมแซม ส่วนที่เก่าชำรุด ความถี่ 129 คน รองลงมา คือ ปรับปรุงห้องน้ำ ความถี่ 28 คน ห้องนอนหรือบริเวณนอน ความถี่ 23 คน และห้องครัว ความถี่ 1 คน ด้านวิธีการปรับปรุงส่วนใหญ่ใช้วิธีจ้างช่าง รองลงมาคือ ช่วยเหลือกันในครอบครัว

3. สาเหตุที่ปรับปรุงที่อยู่อาศัย

ตารางที่ 4.12 แสดงสาเหตุที่ปรับปรุงที่อยู่อาศัยเพื่อผู้สูงอายุ (เฉพาะที่ตอบเหตุผล)

บริเวณที่ปรับปรุง	สาเหตุที่ปรับปรุง	ความถี่
ห้องน้ำ	ห้องน้ำไกลจากตัวบ้าน เก้า ชำรุด บริเวณคับแคบ และไม่สะดวก เปลี่ยนวัสดุให้ทำความสะอาดง่ายไม่ลื่น	15
	เปลี่ยนโถส้วม	8
ห้องนอน	ไม่เป็นสัดส่วน	7
	ย้ายจากชั้นบนลงมาอยู่ชั้นล่าง	9
	อากาศถ่ายเทไม่สะดวก	7
ห้องครัว	การใช้งานไม่สะดวก ไม่มีห้องครัว	15
บริเวณอื่นๆ เช่น ส่วนพักผ่อน มุขหน้าบ้าน	ชำรุด ใช้งานไม่สะดวก การขึ้นลงบันไดลำบาก การทำความสะอาดยาก คับแคบ แดดส่อง ฝนสาด และไม่เป็นสัดส่วน	129

จากตารางที่ 4.12 พบว่า สาเหตุที่ปรับปรุงที่อยู่อาศัยเพื่อผู้สูงอายุ ดังนี้

ห้องน้ำ สาเหตุที่ปรับปรุง ได้แก่ ห้องน้ำอยู่ไกลจากตัวบ้าน เก้า ชำรุด บริเวณคับแคบ และใช้ไม่สะดวก เปลี่ยน โถส้วมเป็นแบบนั่งของเปลี่ยนเป็นนั่งราบ เปลี่ยนวัสดุให้ทำความสะอาดง่ายไม่ลื่น เป็นต้น เมื่อพิจารณาพร้อมกับความไม่เหมาะสมหลายประการที่พบจากการจากการศึกษาสภาพปัจจุบันของที่อยู่อาศัยซึ่งพบว่า ส่วนใหญ่มีส้วมอยู่นอกบ้าน ชนิดของส้วมส่วนใหญ่เป็นแบบนั่งของแล้ว สาเหตุของการปรับปรุงที่ค้นพบ คือ ห้องน้ำอยู่ไกลจากตัวบ้าน เก้า ชำรุด บริเวณคับแคบ และใช้ไม่สะดวก เปลี่ยนวัสดุให้ทำความสะอาดง่ายไม่ลื่น เป็นเพียงการปรับปรุงให้มีสภาพดีขึ้นและให้มีใช้สอย มากกว่าการปรับปรุงเพื่อให้ถูกสุขลักษณะ คือ ควรมีห้องน้ำอยู่ภายในบ้าน และเปลี่ยน โถส้วมเป็นแบบนั่งของเปลี่ยนเป็นนั่งราบ และมีการปรับปรุงน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ห้องนอน สาเหตุที่ปรับปรุง ได้แก่ ห้องนอนไม่เป็นสัดส่วน ย้ายจากชั้นบนลงมาอยู่ชั้นล่าง และอากาศถ่ายเทไม่สะดวก การย้ายลงมาอยู่ชั้นล่างของบ้านสอดคล้องกับผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของชั้นที่ผู้สูงอายุใช้นอน ซึ่งพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านชั้นเดียว ชั้นล่างหรือชั้นใต้ถุนเป็นห้องนอนจำนวน 253 คน (ร้อยละ 76.6) ทำให้ทราบแนวโน้มที่ว่าด้วยวัยที่สูงขึ้นทำให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ย้ายห้องนอนลงมาอยู่ในชั้นล่างของบ้านเพื่อความสะดวกในการเคลื่อนไหวเพราะขึ้น-ลงบันไดลำบาก ส่วนการปรับปรุงเพราะสาเหตุที่ห้องนอนไม่เป็นสัดส่วนนั้น Pastalan (1970; nd อ้างถึงใน วรวรรณ นิตบงกช, 2541) ได้ให้ข้อสังเกตว่า ความเป็นส่วนตัวเป็นสิ่งสำคัญมากในการอยู่อาศัยส่วนบุคคล เป็นความ

ส่วนตัวที่ยังคงมีความภูมิฐานและความเป็นตัวของตัวเองยังคงอยู่ เป็นความส่วนตัวที่แต่ละคนสามารถพักผ่อนจากสังคม และหยุดการแสดงบทบาททางสังคม และแสดงพฤติกรรมที่พวกเขาเห็นว่าเป็นส่วนตัว แสดงว่าแม้จะอยู่ในวัยสูงอายุแล้วแต่ผู้สูงอายุก็ยังคงต้องการความเป็นส่วนตัวในการนอน

ห้องครัว สาเหตุที่ปรับปรุง ได้แก่ ห้องครัวอยู่นอกตัวบ้านใช้ไม่สะดวก ไม่มีห้องครัว เป็นต้น จากผลการศึกษาแสดงถึงผู้สูงอายุสามารถประกอบอาหารเองได้และมีห้องครัวรองรับกิจกรรมนี้ การปรับปรุงห้องครัวที่กลุ่มตัวอย่างระบุเป็นไปเพื่อให้มีพื้นที่รองรับกิจกรรมคือมีห้องครัวไว้ใช้สอย แต่ไม่ได้ให้ความสำคัญด้านอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ส่งเสริมสุขภาพที่ดี เช่น การเพิ่มโต๊ะรับประทานอาหาร เป็นต้น

การปรับปรุงบริเวณอื่นๆ สาเหตุที่ปรับปรุง ได้แก่ บ้านชำรุด ใช้งานไม่สะดวก การขึ้นลงบันไดลำบาก การทำความสะอาดยาก คับแคบ แดดส่อง ฝนสาด และไม่เป็นสัดส่วน เมื่อพิจารณาร่วมกับระยะเวลาที่อยู่อาศัยในบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่มีระยะเวลา 31 ปี ขึ้นไป (ร้อยละ 63.3) จึงเป็นธรรมดาที่บ้านที่มีอายุขนาดนี้จะต้องมีสภาพที่ทรุดโทรมเป็นธรรมดา ยังไม่ได้พิจารณาถึงขนาดครอบครัวที่เปลี่ยนไป เช่น จำนวนคนในครอบครัวเพิ่มขึ้นหรือลดลง หรือความต้องการปรับเปลี่ยนให้บ้านดูดีสวยงามขึ้น

เพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพปัจจุบันของผู้สูงอายุและการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุว่ามีความสัมพันธ์กับการปรับปรุงที่อยู่อาศัยหรือไม่ ดังนั้นจึงได้ทดลองวิเคราะห์การวิเคราะห์ค่าไคสแควร์ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต้องการศึกษาและการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ โดยกำหนดค่าความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หากค่าที่คำนวณได้น้อยกว่า 0.05 แสดงว่าตัวแปรที่นำมาทดสอบมีความสัมพันธ์หรือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และหากค่าที่คำนวณได้สูงกว่า 0.05 แสดงว่าตัวแปรที่นำมาทดสอบไม่มีความสัมพันธ์หรือไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.13 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการปรับปรุงที่อยู่อาศัย

เพศ	การปรับปรุงที่อยู่อาศัย		รวม	χ^2	df	P
	ปรับปรุง	ไม่ได้ปรับปรุง				
ชาย	71	66	137	.034	1	.854
หญิง	102	91	193			
รวม	173	157	330			

จากตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพศและการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ พบว่า ค่า $\chi^2 = .034$ ค่า df = 1 และค่า P = .854 สรุปได้ว่า ตัวแปรเพศไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุไม่ขึ้นกับเพศของผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4.14 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการปรับปรุงที่อยู่อาศัย

ช่วงอายุ	การปรับปรุงที่อยู่อาศัย		รวม	χ^2	df	P
	ปรับปรุง	ไม่ได้ปรับปรุง				
60-69 ปี	84	92	176	3.336	2	.189
70-79 ปี	59	43	102			
80 ปีขึ้นไป	30	22	52			
รวม	173	157	330			

จากตารางที่ 4.14 ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอายุและการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ พบว่า ค่า $\chi^2 = 3.336$ ค่า df = 2 และค่า P = .189 สรุปได้ว่า ตัวแปรอายุไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุไม่ขึ้นกับอายุของผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4.15 ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดครัวเรือนกับการปรับปรุงที่อยู่อาศัย

ขนาดครัวเรือน	การปรับปรุงที่อยู่อาศัย		รวม	χ^2	df	P
	ปรับปรุง	ไม่ได้ปรับปรุง				
1-4 คน	109	83	192	3.478	1	.062
5 คนขึ้นไป	64	74	138			
รวม	173	157	330			

จากตารางที่ 4.15 ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรขนาดครัวเรือนและการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ พบว่า ค่า $\chi^2 = 3.478$ ค่า df = 1 และค่า P = .062 สรุปได้ว่า ตัวแปรขนาดครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุไม่ขึ้นกับขนาดครัวเรือนของผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4.16 ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันกับการปรับปรุงที่อยู่อาศัย

ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวัน	การปรับปรุงที่อยู่อาศัย		รวม	χ^2	df	P
	ปรับปรุง	ไม่ได้ปรับปรุง				
ช่วยเหลือตัวเองได้ดี	169	149	318	2.889	2	.236
ช่วยเหลือตนเองได้บ้าง	4	6	10			
ช่วยเหลือตนเองไม่ได้	0	2	2			
รวม	173	157	330			

จากตารางที่ 4.16 ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันและการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ พบว่า ค่า $\chi^2 = 2.889$ ค่า df = 2 และค่า P = .236 สรุปได้ว่า ตัวแปรความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุไม่ขึ้นกับความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4.17 ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่อยู่อาศัยในบ้านกับการปรับปรุงที่อยู่อาศัย

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในบ้าน	การปรับปรุงที่อยู่อาศัย		รวม	χ^2	df	P
	ปรับปรุง	ไม่ได้ปรับปรุง				
ไม่เกิน 1 ปี	2	2	4	1.704	4	.790
1-10 ปี	13	8	21			
11-20 ปี	15	18	33			
21-30 ปี	35	28	63			
31 ปีขึ้นไป	108	101	209			
รวม	173	157	330			

จากตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระยะเวลาที่อยู่อาศัยในบ้านและการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ พบว่า ค่า $\chi^2 = 1.704$ ค่า df = 4 และค่า P = .790 สรุปได้ว่า ตัวแปรระยะเวลาที่อยู่อาศัยในบ้านไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุไม่ขึ้นกับระยะเวลาที่อยู่อาศัยในบ้านของผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์ที่ 3 ความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัย และสาเหตุที่ต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

1. ความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุและครัวเรือน

ตารางที่ 4.18 แสดงความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุและครัวเรือน

ที่	ความต้องการการปรับปรุงที่อยู่อาศัย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	ไม่ต้องการ	191	57.9
2	ต้องการ	139	42.1
	รวม	330	100.0

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุและครัวเรือนไม่ต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัย จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 57.9 เนื่องจากเห็นว่าที่อยู่อาศัยเดิมดีอยู่แล้ว และส่วนหนึ่งได้ดำเนินการปรับปรุงให้เหมาะสมไปแล้ว และต้องการปรับปรุง จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 42.1

2. รายละเอียดความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัย

ตารางที่ 4.19 แสดงรายละเอียดความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

ลำดับ	พื้นที่อยู่อาศัย	ไม่ต้องการปรับปรุง		ต้องการปรับปรุง	
		ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
1	รับประทานอาหาร	191	57.9	15	11.0
2	ห้องครัว	191	57.9	27	19.8
3	ห้องนอน	191	57.9	41	36.8
4	ห้องน้ำ-ส้วม	191	57.9	50	28.0
5	พื้นที่อื่นๆ เช่น พื้นที่พักผ่อน ห้องนอนลูก ที่จอดรถ และสร้างบ้านหลังใหม่	191	57.9	6	4.4

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ในจำนวนผู้สูงอายุที่ต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัย ต้องการปรับปรุงห้องน้ำ-ส้วม มากที่สุด ความถี่ 50 คน รองลงมาต้องการปรับปรุงห้องนอน ความถี่ 41 คน ห้องครัว ความถี่ 27 คน พื้นที่รับประทานอาหาร ความถี่ 15 คน และพื้นที่อื่นๆ ความถี่ 6 คน แสดงให้เห็นว่าพื้นที่ที่ผู้สูงอายุให้ความสำคัญในการปรับปรุงห้องน้ำ ห้องนอน และห้องครัว ตามลำดับ

3. เหตุผลที่ต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัย

ตารางที่ 4.20 แสดงเหตุผลที่ต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

พื้นที่อยู่อาศัย	เหตุผลที่ต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัย	ความถี่
รับประทานอาหาร	ต้องการโต๊ะอาหาร	7
	ความสะดวกในการประกอบกิจวัตรประจำวัน	3
	ไม่มีที่รับประทานอาหารที่แยกเป็นสัดส่วน	5
ห้องครัว	ต้องการมีห้องครัวที่ชัดเจนและแยกออกเป็นสัดส่วน	15
	ต้องการห้องครัวอยู่ในบ้าน	7
	ต้องการห้องครัวที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ	5
ห้องนอน	ต้องการห้องนอนแยกเป็นสัดส่วน	22
	ต้องการเตียงนอน	14
	ต้องการห้องนอนอยู่ชั้นล่างเพราะขึ้นลงไม่สะดวก	5
	ห้องนอนคับแคบ ไม่สะดวก	9
ห้องน้ำ-ส้วม	ต้องการชักโครก	21
	ห้องน้ำเดิมชำรุดและไม่ถูกสุขลักษณะ	13
	ต้องการราวจับ	13
	ห้องน้ำคับแคบและไม่เป็นสัดส่วน	9
	ต้องการห้องน้ำอยู่ภายในบ้าน	7
พื้นที่อื่นๆ	ต้องการเพิ่มบริเวณพื้นที่อยู่อาศัย	6

จากตารางที่ 4.20 พบว่า เหตุผลในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยจำแนกตามพื้นที่ ได้แก่
พื้นที่รับประทานอาหาร เนื่องจากต้องการโต๊ะรับประทานอาหารให้กับผู้สูงอายุ และไม่มีไม่มีที่
รับประทานอาหารที่แยกเป็นสัดส่วน และความสะดวกในการประกอบกิจวัตรประจำวัน
พื้นที่ห้องครัว เนื่องจากต้องการมีห้องครัวที่ชัดเจนและแยกออกเป็นสัดส่วน ต้องการห้องครัวอยู่
ในบ้าน ต้องการห้องครัวที่สะอาด ถูกสุขลักษณะ
พื้นที่ห้องนอน เนื่องจากต้องการห้องนอนแยกเป็นสัดส่วน ต้องการเตียงนอน ต้องการห้องนอน
อยู่ชั้นล่างเพราะขึ้นลงไม่สะดวก และห้องนอนคับแคบ ไม่สะดวก

ห้องน้ำ-ส้วม เนื่องจาก ต้องการราวจับช่วยการทรงตัว ต้องการเปลี่ยนจากนั่งของเป็นนั่งสูง (ชักโครก) ห้องน้ำเดิมชำรุดและไม่ถูกสุขลักษณะ ต้องการห้องน้ำอยู่ภายในบ้าน ต้องการราวจับ

พื้นที่อื่นๆ เช่นบริเวณพักผ่อน เนื่องจาก ไม่มีห้องพักผ่อน สถานที่พักผ่อนภายในบริเวณบ้าน ไม่มีห้องพระ เป็นต้น

ผลจากการศึกษาข้างต้นเมื่อเทียบกับหลักการและแนวคิดด้านที่อยู่อาศัยที่ควรจะเป็นสำหรับที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ พบว่า ถึงแม้ว่าผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่รับประทานอาหาร พื้นที่ห้องครัว พื้นที่ห้องนอน และห้องน้ำ-ส้วม ของผู้สูงอายุจะไม่เหมาะสมแต่ความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่มีน้อย อาจอธิบายได้ตามแนวคิดของ ไอแซค กรีน (Isaac Green. Et al., 1975 อ้างถึงใน วรธรรม นิตบงกช, 2541 : 40) ว่าเป็นความเข้าใจที่ผิดพลาดที่จะลงความเห็นว่าความเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุมิผลทำให้ความต้องการที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุแตกต่างโดยสิ้นเชิงจากที่อยู่อาศัยของทุกกลุ่มอายุ ถึงแม้ว่าที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุต้องตอบสนองความต้องการที่พิเศษของผู้สูงอายุเพราะการเปลี่ยนแปลงทางสภาพร่างกายและสังคมซึ่งรวมอยู่กับขบวนการเข้าสู่วัยของผู้สูงอายุ เพราะบ้านของผู้สูงอายุก็เป็นที่อยู่ของคนทุกวัยในครอบครัว มากไปกว่านั้นจะต้องตระหนักถึงความหลากหลายของกลุ่มผู้สูงอายุหลายๆ กลุ่มอายุ (ผู้สูงอายุอายุน้อย ปานกลาง อายุมากที่สุด) ความสามารถ ความต้องการ ความปรารถนาซึ่งเกิดขึ้นกับคนในช่วงเวลานั้นๆ (ซึ่งอาจจะไม่เกี่ยวกับการสูงอายุ) และวิถีชีวิตที่แตกต่างกันก็อาจมีผลต่อความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

เพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพปัจจุบันของผู้สูงอายุและการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ว่ามีความสัมพันธ์กับความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยหรือไม่ ดังนั้นจึงได้ทดลองวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต้องการศึกษาและการปรับปรุงที่อยู่อาศัย โดยกำหนดให้ความสัมพันธ์กันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หากมีค่าต่ำกว่า 0.05 แสดงว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และหากมีสูงกว่า 0.05 แสดงว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.21 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัย

เพศ	ความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัย		รวม	χ^2	df	P
	ปรับปรุง	ไม่ได้ปรับปรุง				
ชาย	84	53	137	1.134	1	.287
หญิง	107	86	193			
รวม	191	139	330			

จากตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพศและความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ พบว่า ค่า $\chi^2 = 1.134$ ค่า df = 1 และค่า P = .287 สรุปได้ว่า ตัวแปรเพศ

ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุไม่ขึ้นกับเพศของผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4.22 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัย

ช่วงอายุ	ความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัย		รวม	χ^2	df	P
	ปรับปรุง	ไม่ได้ปรับปรุง				
60-69 ปี	105	71	176	.600	2	.741
70-79 ปี	56	46	102			
80 ปีขึ้นไป	30	22	52			
รวม	191	139	330			

จากตารางที่ 4.22 ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอายุและความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ พบว่า ค่า $\chi^2 = .600$ ค่า $df = 2$ และค่า $P = .741$ สรุปได้ว่า ตัวแปรอายุไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ไม่ขึ้นกับอายุของผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4.23 ความสัมพันธ์ระหว่างขนาดครัวเรือนกับความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัย

ขนาดครัวเรือน	ความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัย		รวม	χ^2	df	P
	ปรับปรุง	ไม่ได้ปรับปรุง				
1-4 คน	115	77	192	.766	1	.381
5 คนขึ้นไป	76	62	138			
รวม	191	139	330			

จากตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรขนาดครัวเรือนและความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ พบว่า ค่า $\chi^2 = .766$ ค่า $df = 1$ และค่า $P = .381$ สรุปได้ว่า ตัวแปรขนาดครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ไม่ขึ้นกับขนาดครัวเรือนของผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4.24 ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันกับความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัย

ความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวัน	ความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัย		รวม	χ^2	df	P
	ปรับปรุง	ไม่ได้ปรับปรุง				
ช่วยเหลือตัวเองได้ดี	184	134	318	1.710	2	.425
ช่วยเหลือตนเองได้บ้าง	5	5	10			
ช่วยเหลือตนเองไม่ได้	2	0	2			
รวม	191	139	330			

จากตารางที่ 4.24 ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันและความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ พบว่า ค่า $\chi^2 = 1.710$ ค่า $df = 2$ และค่า $P = .425$ สรุปได้ว่า ตัวแปรความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ไม่ขึ้นกับความสามารถในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4.25 ความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่อยู่อาศัยในบ้านกับความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัย

ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในบ้าน	ความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัย		รวม	χ^2	df	P
	ปรับปรุง	ไม่ได้ปรับปรุง				
ไม่เกิน 1 ปี	4	0	4	8.376	4	.079
1-10 ปี	12	9	21			
11-20 ปี	13	20	33			
21-30 ปี	40	23	63			
31 ปีขึ้นไป	122	87	209			
รวม	191	139	330			

จากตารางที่ 4.25 ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรระยะเวลาที่อยู่อาศัยในบ้านและความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ พบว่า ค่า $\chi^2 = 8.376$ ค่า $df = 4$ และค่า $P = .079$ สรุปได้ว่า ตัวแปรระยะเวลาที่อยู่อาศัยในบ้านไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของ

ผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่าความต้องการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ ไม่ขึ้นกับระยะเวลาที่อยู่อาศัยในบ้านของผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์ที่ 4 ความสามารถของครัวเรือนในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4.26 แสดงวิธีการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ

ลำดับ	พื้นที่อยู่อาศัย	วิธีการปรับปรุง (ความถี่)		
		จ้างช่าง	ช่วยกันในครอบครัว	ไม่ตอบ
1	รับประทานอาหาร	47	33	58
2	ห้องครัว	48	36	54
3	ห้องนอน	68	28	39
4	ห้องน้ำ-ส้วม	67	33	32
5	พื้นที่อื่นๆ ระบุ เช่น ส่วนพักผ่อน	26	23	83

หมายเหตุ วิธีการนับความถี่ในวิธีการปรับปรุงเป็นการนับแบบรวม ดังนั้นความถี่ของวิธีการปรับปรุงพื้นที่ต่างๆ จึงมีค่าไม่สัมพันธ์กับตารางที่ 4.19 และ 4.20 เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีการปรับปรุงพื้นที่เดียวกันหลายแบบ เช่น ในห้องน้ำ ผู้สูงอายุต้องการปรับปรุงเปลี่ยนโถส้วม ราวจับ ย้ายตำแหน่งห้องน้ำ เป็นต้น

จากตารางที่ 4.26 พบว่า หากมีการปรับปรุงที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการจ้างช่าง รองลงมาคือผู้สูงอายุและครัวเรือนจะช่วยกันปรับปรุงที่อยู่อาศัยเองโดยไม่จ้างช่าง แสดงถึง โดยหากเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้างที่ต้องอาศัยทักษะและฝีมือช่างครัวเรือนจะใช้วิธีจ้างช่างมาดำเนินการ แต่หากเป็นการปรับปรุงเล็กๆ น้อยๆ ครัวเรือนจะเป็นผู้ดำเนินการเอง อย่างไรก็ตาม ในข้อเสนอแนะ (ตารางที่ 4.27) มีจำนวน 23 คนที่ต้องการให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมาช่วยเหลือในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้กับผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ

ตารางที่ 4.27 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ

ลำดับ	ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1	ควรปรับปรุงห้องน้ำ ห้องส้วม ให้ถูกสุขลักษณะและเป็นสัดส่วนห้องน้ำมีชักโครกและมีราวจับ	32
2	แนะนำให้ผู้สูงอายุพบแพทย์ประจำและการรักษาสุขภาพตนเอง	26
3	อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยปรับปรุงที่อยู่อาศัย	23
4	อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเรื่องงบประมาณเบี้ยยังชีพ	18
5	ควรปรับปรุงห้องครัวให้อยู่ภายในบ้าน	8

จากตารางที่ 4.27 พบว่า มีข้อเสนอแนะที่อาจนำไปเป็นข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายด้านการปรับปรุงที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ โดยข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงห้องน้ำมีมากที่สุด เช่น การปรับปรุงให้ถูกสุขลักษณะ สะดวกในการใช้งาน เปลี่ยนโถส้วมให้เป็นแบบนั่งราบ และมีราวจับช่วยการทรงตัว รองลงมาคือการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ และอยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเรื่องงบประมาณเบี้ยยังชีพและงบประมาณในการปรับปรุงที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุ